הערה 12 | הערה היסטורית או Jesus Hilfe

שבת, 7.6.2014, 24:00-17:00
הערה 12
פרפורמנס | מיצב | סאונד
וידיאו | פיסול | מוזיקה | ספר
הערה היסטורית
או Jesus Hilfe
אירוע "הערה" היסטורי לרגל הוצאת הספר "*הערה" על אירועי הערה
ועל כתב העת "הערת שוליים" בעריכת רונן אידלמן וסלה-מנקה
האירוע הוא תלוי מקום ומתייחס לבית החולים למצורעים לשעבר "הנסן"
בית הנסן ומעמותה, רח' גדליהו אלון 14, ירושלים.
כניסה: 50 ש"ח (כולל את רכישת הספר "*הערה" 352 עמ')
www.mamuta.org | www.no-org.net/heara12 | facebook/salamancagroup
חנן אבו חוסיין, דודיק אופנהיים, עדן אורבך עפרת, שי איגנץ, מידד אליהו, עינת אמיר, מקס אפשטיין, שרי ארנון, דוד בהר, שירה בורר, שרון בלבן, נעמי גרשטיין, אלון דימנט, חנה בן-חיים יולזרי וענת בר-אל, חנן בן סימון, דניאל דיזנהבסקי, יערה דיין, טליה הופמן, יואב ויס, יואב וינפלד, אפי זורע, רחל חגיגי, רונה יפמן, נבט יצחק, גיא יצחקי, מירי כהני ברנד, שחר כרמל ועדי קפלן, שירה כרמל, מעין ליבמן-שרון, אריאן ליטמן, אילת לרמן, שגית מזמר, רונן סימן טוב, איתמר מנדס פלור, לירון פלס, שחר מרקוס, גוסטבו סגורסקי, זמר ס"ט, אסף סטי, הדס עפרת, מיכל פאולינה, ליאור פרידמן, בני קורי, רעות שחר, יובל שפירא, ג'וזף שפרינצק, שלישיית אותו עולם (פסח סלבוסקי, גבי קריכלי, אבי סבה) וכיוונרו של רוטשילד, חברי האנדרגראונד אקדמי: הגר גורן, אילת זהר, ערן זקס, תן כהן, גליה לולקן, קטורה מנור, יונו ליכט, ישעיהו רבינוביץ, יואל רגב, מיטל רוטנברג, סלה-מנקה

7.6.2014 | מעמותה בביתן הנסן

תוכניה

הערה היסטורית או Jesus Hilfe

שני אספקטים אפיינו את הקו האוצרותי של אירועי "הערה": העיסוק בקשר שבין אמנות לבין המרחב והזמן הספציפיים בהם האירוע מתקיים, לצד קיומו של האירוע לערב אחד בלבד. ב"הערה 12" ישנו אספקט נוסף המשתקף בשם הכפול של האירוע: מצד אחד העיסוק בבית המצורעים בהיבטיו השונים ומצד שני בפרקטיקה האמנותית העצמאית של אירועי "הערה" עצמם ושל כתב העת "הערת שוליים".

הפאסדה של המבנה של בית החולים למצורעים לשעבר Jesus Hilfe (על בית חולים ראו להלן) מספרת חלק מן ההיסטוריה הדתית, הרפואית והמדינית של העיר, בתולדותיה שזורות פרקטיקות של הפרדה, של ריפוי ושל חמלה ומשקפות את ההיסטוריה המקומית על מלחמותיה השונות, בנושאים כגון שינוי האוכלוסין, הצוות, האידאולוגיה והאמונות הדתיות והטפלות. העבודות החדשות שנוצרו לאירוע עוסקות בבית החולים למצורעים בהיבטים שונים. ישנן עבודות המנהלות דיאלוג עם אדריכלות המבנה דרך שיקוף או הדהוד צלילי או ויזואלי. יש עבודות המספרות, מפרשות, מרחיבות או מתערבות בנרטיב ההיסטורי של בית החולים הנסן ומתייחסות לתפישות שונות של שונות, של אסתטיקה ושל יופי. עבודות אחרות משלימות פערים היסטוריים שנעלמו, ננטשו, הודגשו או נמחקו. יש כאלה העוסקות בהדבקה, במיסתורין, בהפחדה ובמקום התודעתי של בית החולים הנסן במיתולוגיה האורבנית הירושלמית, בה היתה מסומנת כמרחב מסוכן, משונה או מאיים, מקום משכנו של ה"אחר" וה"שונה".

במקביל לאירוע תלוי המקום תיפתח במרתפי בית החולים התערוכה "מערת שוליים", בחללים בהם פועל היום המרכז לאמנות ומדיה "מעמותה". זאת תערוכה היסטורית על כתב העת "הערת שוליים" ועל אירועי "הערה" המתארחת בחללי "האקדמיה של העכשווי" (או באנגלית The Under-ground Academy) - פרויקט רזידנסי חדש מבית מעמותה, שהוא מודל שיתופי של עבודה, למידה, תצוגה וחשיבה. כלומר הפרוייקט החדש מאחר פרוייקט קודם ומהווה גשר היסטורי בין השניים.
בתערוכה מוצגות מספר עבודות המשקפות זוויות שונות בשפה האמנותית המגוונת שאפיינה את אירועי "הערה". ניתן לעיין בכתבי העת, לצפות בסרטים ובתקליטורי סאונד שיצאו לאור, בחלק מן הסרטים שהופקו במיוחד עבורי אירועי "הערה", וכן לעיין בחומרים תיעודיים היסטוריים אחרים הקשורים לפעילות זאת.

"הערה 12" היא הערה היסטורית על האמנות ועל התרבות בעיר כפי שאנו חווינו אותה מאז תחילת שנות האלפיים ועד היום. זאת הזמנה לאמנים ולקהל להשתתף בקיומו של אירוע עצמאי התלוי במשתתפים עצמם (קהל ואמנים) ובאדיבות של האתר המארח. הבחירה לפעול ללא תקציבים אינה בחירה תמימה אלא ניסיון להצביע שוב כי התרבות, האמנות והראייה הביקורתית אינן תלויות תקציב אלא תלויות חזון. בה בעת, אירוע "הערה 12" בא להצביע על הצורך להשקיע את תקציבי התרבות במפעלים אשר מקדמים מודלים של עשייה ומעודדים חשיבה אחרת.

לאה ודיאגו
קבוצת סלה-מנקה

.

בית החולים למצורעים Jesus Hilfe | בית החולים על שם הנסן | בית הנסן

בית החולים למצורעים Jesus Hilfe (עזרת ישו) שימש למעלה מ־100 שנים כבית מחסה מבודד לחולי צרעת. הוא הוקם ב־1867 ושכן עשרים שנה בבניין שנמצלא היום ברחוב אגרון 20, לפני שעבר לבניין הנוכחי. על ידי הקהילה הפרוטסטנטית בירושלים ותוכנן בידי אחד מחבריה – האדריכל קונרד שיק, מהבולטים בין בוני ירושלים במאה ה־19. הצוות והמטופלים קיימו משק אוטרקי, הם טיפחו גן ירק רחב ידיים וטיפלו בדיר ורפת קטנים. המשק סיפק לעצמו ירקות, פירות, מים, חלב וצמר. הפרות והצאן רעו בחורשה הסמוכה לבית הנסן ולשטח שעליו ניצב כיום תיאטרון ירושלים. הבית והמגרש רחב הידיים שעליו הוא ניצב שוכנים בשכונת טלביה ונמנים בין האתרים שיועדו לשימור בעיר. חומות גבוהות מקיפות ומסתירות את המבנה, שנבנה במקום מבודד הרחק מחומות העיר. עבמשך שנות פעילותו נודע המקום כמוסד סגור, אולם למעשה החולים היו חופשיים לצאת ממנו, והמקום היה פתוח לביקורי משפחות וידידים. עד 1948 רוב החולים היו מוסלמים והאחיות נוצריות. תאופיק כנען, פלסטיני נוצרי היה הרופא הראשי. הוא היה מגיע לבית המצורעים פעם בשבוע. הוא היה אחראי על כל העניינים הרפואיים והמחקריים בבית, כולל קשרי חוץ וכד'. חוץ ממנו ומהמטרון היה גם אחראי אדמיניסטרטיבי שניהל את החווה ואת תחזוקת הבית.

לאחר המלחמה נסיבות עזיבתו או הדחתו לא ברורות. מטרון בית החולים אוגלין נורגאארד כותב בדו"ח על שנת 1948: "שנת1948 שייכת לעבר, וכשאני כותבת על החוויות בבית המצורעים בשנה האחרונה ... בית המצורעים הוא בחלק היהודי של ירושלים. הופרדנו מהרופא שלנו, ואנחנו מודים לו בזמן שהיה מסוגל לשרת בבית שלנו. במשך מספר שבועות היינו ללא השגחה רפואית, אבל תמיד כשהייתה נחוצה לנו עזרה קבלנו אותה, מצד זה או אחר".

בשנת 1948 עברה השליטה בבית המצורעים למדינת ישראל, לפני המכירה למדינה הישראלית ב- 1950 לגבי המצורעים במוסלמים בגדה - ב- 1957 נרכשה אדמה ברמאללה ונבנה בית מצורעים, וב- 1960 עברו לשם החולים. ב1950,הקרן הקיימת רכשה את בית החולים והעבירה אותו לידי ניהול משרד הבריאות ושמו שונה ל"בית החולים הממשלתי על שם הנסן" (מגלה החיידק מחולל המחלה). עם הצלחת הטיפול האנטיביוטי במחלה, שהלך והשתפר במהלך המחצית השנייה של המאה ה־20, שוחררו בהדרגה מרבית החולים, ולאחר סגירת האשפוז בשנת 2000, פעל המקום במתכונת של מרפאת חוץ עד לסגירתו הסופית ב־2009.

בשנת 2009 קיבלה ממשלת ישראל החלטה להעביר את המבנה לרשות עיריית ירושלים לשם שיקומו והסבתו למתחם תרבות. עבודות התכנון והשימור בבית, הנחשב לבעל ערך היסטורי ואדריכלי רב, לקראת הפיכתו למרכז אמנות, עיצוב וטכנולוגיה נעשו בשנים 2011–2013 ביוזמתם ובתמיכתם של הרשות לפיתוח ירושלים ועיריית ירושלים בשיתוף המשרד לירושלים והתפוצות. המקום יהיה למשכנם של המרכז לאמנות ומדיה "מעמותה", של התכניות לתארים מתקדמים באקדמיה לאמנות ועיצוב בצלאל. המרכז כולל גם חללי תצוגה לתערוכות מתחלפות, אולם הקרנות, מעבדת סאונד, תערוכה היסטורית, פאב לאב.

מעמותה

פרויקט מַעמוּתָה הוא מרכז לעשייה, מפגש, מחקר ותצוגה. הפרויקט שם לעצמו למטרה ליצור מסגרת עבודה לאמנים מתחומים שונים, אוצרים, אדריכלים, מעצבים וחוקרים המעוניינים ליצור ברוח של שיתוף פעולה וידע, דיאלוג אינטנסיבי והתחדשות טכנולוגית. מעמותה מורכב מחללי עבודה, מעבדות (וידיאו, סאונד, אלקטרוניקה) ובית מלאכה המיועדים לקידום פרויקטים בתחום האמנות המרכז ייתן ליווי ותמיכה בפיתוח פרויקטים, יפיק וייזום פרויקטים בבית ובאתרים שונים בירושלים ומחוצה לה. ייחודו של הפרויקט ביצירה של תנאים לפיתוח של קהילת אמנים פעילה המאפשרים פיתוח אישי לצד יצירה קולקטיבית אשר מחוברת לזמן, למקום ולסביבה בה היא נוצרת ואשר מבקשת גם להפשיע עליה.פרויקט מעמותה הוא פרויקט של עמותת "הערת שוליים" בהנהלת קבוצת האמנים Sala-Manca.

גינות וחדר מדרגות

1. שירה בורר | מצפה ציפורים | מיצב ופרפורמנס
2. דודיק אופנהיים, יובל שפירא | מיצב
3. אריאן ליטמן | חמלה | פרפורמנס
4 גוסטבו סגורסקי | בתולה בתוך קפסולה | צילום

בית הרופא ובר

5. עדי קפלן, שחר כרמל | Heim [בית] | סרט | 15 דק'

הקרנות כל חצי שעה עגולה

.

.

קומת מרתף [חללי מעמותה]

6. הדס עפרת | הכתובת על הקיר | פרפורמנס
7. סלה-מקנה | דני ושמעון | וידיאו
8. שגית מזמר | אישונים | מיצב וידאו
9. מיטל רוטנברג | ה מ ס ר | מיצב
10. קטורה מנור | הארכיון | ציור תיקרה
11. ארכיון "הערת שוליים" ב"אקדמיה של העכשווי": שי איגנץ, רונה יפמן, רונן סימן-טוב. אובייקטים מתוך אירועים של טל מור ושלומי אזולאי, תמי בן תור, אדוה דורי, גיליונות "הערת שוליים", סרטים, עיתונות, אובייקטים של ז'ואו דלגדו. קומיקס של עדי קפלן ושחר כרמל
12. נבט יצחק | Salute | וידיאו
13. הגר גורן |בבור | מיצב
13ב. ערן זקס | זעקתו של אנטוניו נגרי | סאונד
14. אפי זורע | בית קולנוע ליסבון | שלט
15. עדי קפלן ושחר כרמל | ציור
16. אמיתי ארנון | סרט "**הערה" | 15 דק'

-

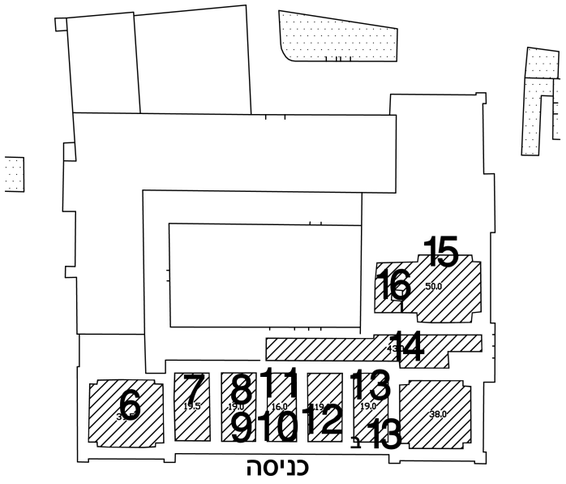

קומת מרתף

קומה א'| חללי תצוגה של בית הנסן

17. מעין ליבמן-שרון |מבעד לחלון | מחול | כל שעה עגולה (מקומות מתחלפים)
18. רעות שחר | צרה-את | התערבות
19. מירי כהני ברנד | התערבות | מיצב
20. רחל חגיגי | עדות היסטורית | התערבות
21. מידד אליהו | מטופל א.א | ציור, מיצב
22. טליה הופמן | תמונה מוסדית | צילום
23. מקס אפשטיין | מחסום | מיצב
24. ישעיהו רבינוביץ | צורה קמאית | מיצב
25. אסף סטי | ללא שם | מיצב
26. חנאן אבו חוסיין, ענת בר-אל, ישיעהו רבינוביץ | אוסף הקמיעות של תאופיק כנען | מיצב
27. גיא יצחקי, אילת לרמן | לבי הוא זמן עצוב המתקתק בלא קול | פרפורמנס
28. חנה בן-חיים יולזרי | " קרומיות של רחמניה" | מיצב
29. עדן אורבך עפרת Scapegoat | וידיאו
30. ערן זקס, יואל רגב | האגודה לפתוח המחשב הצרעתי | פרפורמנס
31. שחר מרקוס, בני קורי | האחים הנסן | פרפורמנס | 20:30 עד 21:45
32. עינת אמיר | ללא כותר | מיצב
33. הגר גורן | בבור | מיצב
34. איתמר מנדס פלור | דיבוק | פסל קינטי
35. דניאל דוידובסקי | טקס טיהור | סאונד פרפורמנס
36. זמר ס"ט, יערה דיין | מאפיית אמנים | פרפורמנס

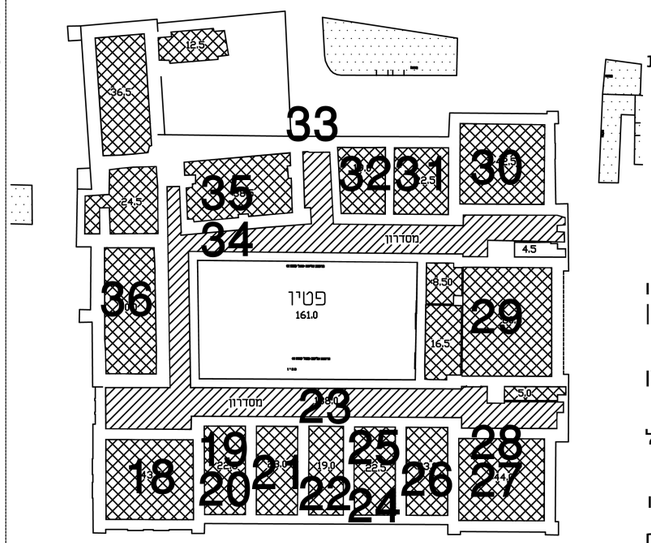

קומה אי

קומה ב' | בצלאל, המיזם לקולנוע

37. חנאן אבו חוסיין | | מיצב
38. שרון בלבן | Ecstasy, 2002| וידאו
39.טליה הופמן, עופרי עומר | מכולכלים | משרד
40. לירז פאנק | היכרות | פעולה
41. חנן בן סימון, יואב וינפלד | !A! Ah! Ah | מיצב וידיאו וסאונד

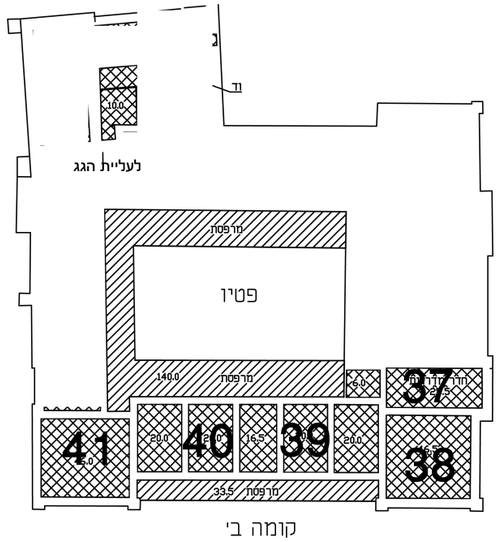

קומה בי

עליית הגג

42. נעמי גרשטיין, יואב ויס | סטודיו לצילום | פעולה
43. שלישית אותו עולם וכינורו של רוטשילד | **מופע 22:30**
44. מיכל פאולינה |הארה על הערה | **19:30 ו21:50**
45. ג'וזף שפרינצק | שיר מפה | **19:00 ו21:00**
46. הטעכניקאליטיז - שירה ז' כרמל ואלון דיאמנט | **20:00 ו21:15**

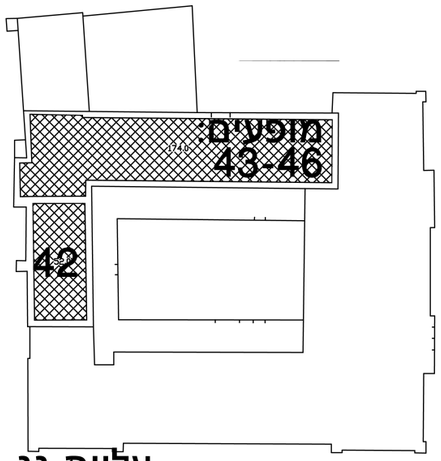

קומה גי

אוצרות והפקה: קבוצת סלה-מנקה

עוזרת הפקה: חן כהן

עזרה בעריכה וצילומים: גליה לולקו

איש סאונד: סואווה

עריכת הסרט על הערה: אמיתי ארנון

עריכת הספר "*הערה": רונן אידלמן וסלה-מנקה

הגהות תוכניה: אילת זוהר

יועצת אמנותית וקולינרית: לה קוקה

תודות

הנסן: איילת דרור, תום שהם, רות וקסלר, רן וולף, אדנען אבו-אלהווא.

מעמותה: ניר יהלום המדהים ולחברי האנדרגאונד האקדמי: חן כהן, גליה לולקו, יוני ליכט, קטורה מנור, איתמר מנדס-פלור, אילת זוהר, ערן זקס, יואל רגב, הגר גורן, ישיעהו רבינוביץ, מיטל רוטנבגרג

תודות רבות ל: איתמר מנדס-פלור, לי לוריאן, גוסטבו סגורסקי וטליה הופמן, על העזרה הרבה בהקמות. תודה רבה לסואווה. אלה איתן, מיטל אילוז, מירה אן-בירנט על העזרה ביחסי ציבור

אנו מודים בעיקר לאמנים שבחרו לצאת שוב למסע זה איתנו, לתמיכה ולאמנוה בדרך עבודה העצמאית הזאת, להנהלת הנסן שבחרה לארח את האירוע בתנאים ההיסטוריים שלו, לרות וקסלר על הסיור המרתק, על המוכנות לעזור ועל הפתיחות ביחס לאירוע אמנות במקום, וקהל המבקרים שליווה את "הערה" ואפשר את קיומם הכלכלי של האירועים, של ההוצאה לאור של גיליונות כתב העת, ואולי גם הספר...